

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ III Всеукраїнської науково-методичної конференції

(Шостка, 19 квітня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

АСКОЛЬД МЕЛЬНИЧУК

О.С. Березняк, Ю.В. Помогайбо

Хіміко-технологічний коледж імені Івана Кожедуба
Шосткинського інституту Сумського державного університету
colledge@ukr.net

Першим американським письменником, який звернувся у своїй творчості до теми України, був Аскольд Мельничук.

Народжений 1954 року у Нью-Джерсі (США) в українській родині (його батьки належали до другої, післявоєнної, еміграції), А.Мельничук визнає себе американцем українського походження, якого дуже цікавить власне коріння. У своїх творах він поєднує американську культуру з українським етносом. Є редактором літературного журналу «Аgni», автором оповідань, поезії та перекладів, які друкуються в ряді англомовних журналів. У 1992 році отримав нагороду McGinnis Prize for Fiction. Працював викладачем у Масачусетському, Бостонському та Гарвардському університетах.

Увага письменника до України виявляється в його перекладацькій та дослідницькій діяльності. Уперше він відвідав батьківщину батьків 1991 року, вдруге - у вересні 2002 року. Під час останнього візиту А.Мельничук виступив на організованій у Києві Другій міжнародній конференції з американської літератури із доповіддю «Образ України в сучасній літературі США».

Найбільшу славу і визнання принесли його два романи. Перший з них - «Що сказано» («What is told», 1994) - побачив світ у престижному видавництві «Faber and Faber». Роман було відзначено премією «Нью-Йорк Таймс». Українською мовою його видало харківське видавництво «Фоліо» у 1996 році. Основна проблема цього твору – самоідентифікація, що є центральною для американської ментальності цього часу. Цей уже звичайний в літературі США кістяк обростає в А.Мельничука українським «тілом», опираючись на українську архетиповість і американську реальність. Це основний стрижень роману «Що сказано?», який слугує внутрішнім організатором тексту. Роман просякнутий всеосяжною іронією, він на рівних використовує й історію, і міф історії, у ньому обігруються пафосні ситуації й узагальнені образи, тут трагедію не можна виокремити з фарсу... У маленькому за обсягом тексті А.Мельничук зумів висвітлити долю України – від давнини до сучасності, причому на тлі європейської історії та основних її координат, і все це «змонтувавши» із американською ситуацією.

Другий роман А.Мельничука – «Посол мертвих» («Ambassador of the Dead», 2002), опублікований у видавництві «Counterpoint», автор «Washington Post» назвав «незвичайним і оригінальним». Впливова газета «Los Angeles Times» включила його в десятку найкращих американських романів 2002 року. Цей твір, на відміну від першого, є ближчим до американських канонів і традицій. Тут дія не виходить за межі США. Роман є багатошаровою конструкцією із закладеним у неї міфологізмом, із сучасним вирішенням ліро-епічності. Його героям притаманна певна «містичність», таємничість, недорозкодованість, що відповідає їхній ролі, їхній функції амбасадорів не просто минулого, а й незваної для світу батьківщини України. Доля цього роману в Україні ще сумніша, ніж попереднього: повного українського перекладу взагалі не існує (маємо лише уривок під назвою «Дерево світла», опублікований в журналі «Сучасність» (1997, № 6) з передмовою Соломії Павличко). Твір перекладено російською й надруковано в журналі «Дружба народів» (2004, № 5, 6).

Про самого Аскольда Мельничука в Україні написано небагато. Шлях до слави, цілковито пройдений ним в Америці, в Україні тільки-но розпочинається. Можливо, нове покоління літературознавців і перекладачів нарешті зверне пильнішу увагу на творчість письменника, який першим увів в американську літературу тему України, її трагічної історії та своєрідної ментальності, який вніс у загальну панораму сучасної літератури США цілий шар нового для неї історико-культурного українського простору.